

Біле Ікло (скорочено)

Джек Лондон

Джек Лондон

Біле Ікло

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

ЧАСТИНА ПЕРША

ПУСТЕЛЯ

Розділ I

УСЛІД ЗА ПОЖИВОЮ

Північна Пустеля – самотня, холодна, жорстока, але життя прийшло й сюди, бо замерзлою річкою пробирався запряг собак, схожих на вовків. На санках, зроблених з грубої березової кори, був прив'язаний вузький довгий ящик, у якому лежав мертвий чоловік. Крім труни, були ще й інші речі: укривала, сокира, кавник, сковорода. Поперед собак йшов на лижах чоловік. За санками плентався другий. Чоловіки, яких звали Білл і Генрі, були загорнені в хутра й м'які вичинені шкури. Їхні вії, щоки й губи геть узялися інеєм, обличчя не видно було зовсім.

Коли короткий день почав мерхнути, здалеку долинуло кволе виття. Генрі сказав, що вовки йдуть за ними. Білл відказав, що у вовків зараз скрута з м'ясом. Коли вже зовсім смеркло, вони отаборились. Коли Білл годував шістьох собак, то дав кожному по рибині, й однієї рибини не вистачило, тому довелося витягти з торби ще одну. Генрі не вірив, коли Білл сказав йому про це, але Білл вважав, що до них приєднався вовк.

Собаки перелякалися виття і тиснулися так близько до вогню, аж їм займалася шерсть. Білл вважав, що мертвий у ящику щасливіший, ніж вони з другом. Він тільки не розумів, чому цей покійний лорд, у якого було все, заперся сюди, на цей Богом забутий край світу.

Вовки кільцем оточили табір, і неспокій собак дедалі більшав. Чоловіки журилися, що в них залишилося лише три набої. Згодом Генрі заліз у свою постіль. Він уже засинав, коли Білл розбудив його і спитав, чому ж їхні собаки не кидаються на того вовка, що приходить їсти рибу.

Вогнище догорало, Білл і Генрі спали. Кільце вогнених очей, яке оточувало табір, змикалось дедалі тісніше. Коли якась пара очей присувалася занадто близько, собаки починали сердито гарчати. Білл виліз з-під укривала й підкинув ще хмизу в огонь. Його погляд спинився випадково на собаках, яких тепер було семеро. Та вранці товариші побачили лиш п'ятеро собак: Феті зник.

Розділ II

ВОВЧИЦЯ

Поснідавши й склавши на санки свої убогі пожитки, люди залишили привітне вогнище й рушили в темряву. І одразу ж почулося дике й тужливе виття. Сіре денне світло трималося до третьої години, а тоді й воно згасло, і почалася полярна ніч. Коли смеркло, хижі виття стало дужчати. Білл надіявся, що вовки натраплять на якусь дичину, а їм дадуть спокій.

Товариші зупинились на спочинок. Коли Білл годував собак, то добре вгрів палицею вовка, але той встиг потягти пів рибини. Генрі припустив, що то приручений вовк. Вночі вовки були зовсім близько від вогнища. Білл мріяв, щоб вони з товаришем уже під'їжджали до Мак-Геррі.

Вранці виявилось, що зник ще один собака – Фрог. Генрі люто проклинав Пустелю, що забрала в них найдужчого з цілого запрягу. Поснідавши похмуро, вони запрягли решту собак у санки і рушили. Коли після полудня посутеніло, переслідувачі знов підступили ближче. Собаки лякалися, шарпались. Генрі з Біллом не раз мусили розплутувати посторонки, і це ще більше гнітило їх.

Ввечері Білл прив'язав собак до жердини з надією врятувати їх. Та пізніше зчинився гамір серед собак. Одновухий люто гриз жердину і поривався у темряву. Генрі зрозумів, що то прийшла вовчиця. Стало ясно, що воно з Феті й Фрогом: вовчиця приманювала собак, а тоді згряя загризала їх. Білл вважав, що то її він похачував тоді дрючком. Товариші здогадалися, що ця вовчиця колись була прирученою. Білл хотів застрелити її.

Вранці виявили, що Спенкер зник. Хоч собаки були прив'язані, Одновухий міг перегризти йому ремня. Коли вони вже були в дорозі, Генрі знайшов оцупок, що лишився від Спенкера. Це свідчило про те, що вовки з біса голодні. Коли почало смеркатися, Білл взяв рушницю і сказав Генрі йти вперед. Генрі запротестував і просив триматися санок, але Білл пішов, щоб застрелити вовчицю. Генрі поплентався сам далі. Через годину, йдучи навпростець, Білл наздогнав санки і сказав, що вовки порозбігались і никають на всі боки.

Раптом на видноті вихопилась вовчиця. Коли санки спинились, вона й собі стала. Чоловіки стежили за чудною твариною. Звір дивився сумним голодним поглядом. Шерсть у неї була з легким рудуватим відтінком, який то з'являвся, то зникав, вводячи тим в оману. Білл сказав, що це чистий тобі ескімоський собака, і то здоровий. Він замахав погрозово руками і голосно закричав, але звір не виявляв жодного страху. Білл витяг рушницю, і тоді вовчиця щезла. Стало зрозуміло, що вона знає про зброю.

Цього вечора отаборились рано, бо троє собак не могли везти санки так швидко й такий тривалий час. Чоловіки рано повкладалися спати, а Білл спершу поприв'язував собак так, що вони не могли дістати один до одного. Але вовки ставали чимдалі сміливіші й навіть серед ночі будили вже людей. Вони підходили так близько, що собаки починали казирися з ляку.

Розділ ІІІ

ГОЛОДНЕ ВИТТЯ

За ніч не пропав жодний собака. Людям трохи відлягло від серця, і вони рушили далі. Коли запряг зав'яз між стовбуром та величезним валуном, і, щоб привести все до ладу, довелося розпрягти собак. Тоді Однорухий побіг до вовчиці. Вона все заманювала його, а Білл не міг дістати рушницю з-під перекинутих саней.

Коли Білл дістав рушницю, Генрі гукнув йому, щоб був обережний. Генрі сів на санки й став чекати, що буде далі. Білл незабаром зник з очей, але час від часу поміж кущів та ялин, що росли окремими купками, з'являвся і знову щезав Однорухий. Генрі зрозумів, що становище його безнадійне. Собака бігав по зовнішньому колу, а вовча зграя бігла по внутрішньому, коротшому. Раптом пролунав постріл, за ним ще два, і Генрі зрозумів, що Білл уже вистріляв усі свої набойі. Потім почулося страшенне скавуління та гарчання. Генрі розпізнав перелякане виття Однорухого. Генрі зрозумів, що Білла і Однорухого немає. Останніх двоє собак, зовсім перелякані, тулилися до ніг Генрі.

Він рушив далі, тягнучи разом з собаками санки. Та пройшов він небагато. Тільки-но стало смеркати, він спинився на ніч і припас собі чимало хмизу; тоді нагодував собак, зварив вечеряти, поїв і постелився коло самого вогню. Однак виспатись йому не судилося, бо вовки підійшли майже до самого вогнища. Увесь час Генрі підтримував яскравий вогонь, знаючи, що тільки цим він може врятуватися. Обидва собаки жалібно скавучали й тулились до нього. Вся зграя опинилася, може, на відстані одного стрибка від Генрі. Тоді він почав вихоплювати головешки з вогнища й кидати ними у звірів.

На ранок Генрі був знесилений і змарнілий. Ще потемки він зварив собі снідати, а коли розвиднілося й вовча зграя відійшла, зрубав кілька молодих ялин і, прив'язавши їх навхрест до стовбурів великих дерев, зробив щось наче поміст. Потому, перекинувши через нього мотузки від санок, за допомогою собак підняв і поставив там зверху труну.

Потім Генрі рушив у дорогу. Порожні санки легко мчали за собаками, що гнали чимдуж, як і людина, добре розуміючи, що треба якнайшвидше дістатися форту Мак-Геррі. Вовки вже зовсім осмілилися і бігли спокійною риссю за санками й поруч. Дуже рано Генрі отаборився і припас якнайбільше хмизу та гілля.

Він не спав цілу ніч, а обабіч щільно тулилися до нього собаки. Чоловік налічив добрих два десятки вовків, що пожадливо зиркали на нього або спокійно спали на снігу. Він задрімав неспокійно, з кошмарами, а коли прокинувся, побачив перед собою руду вовчицю. Вона не зводила очей з людини, і кілька хвилин він так само дивився на неї. Нічого погрозного в ній не було, але її сумний погляд свідчив про великий голод. Дикий жах поймав Генрі. Він похапливо сягнув рукою до головешки, але тільки він схопив її, як вовчиця втекла: видно, вона вже звикла, що в неї чимось кидали. Цілу ніч він одганяв запаленими головешками голодну зграю.

Зранку вовки щільним кільцем оточували вогнище. Генрі зробив одчайдушну спробу рушити в дорогу, та нічого не вийшло. Він прогаяв пів дня, щоб дістатись до сухої ялини, що стояла недалеко, розкладаючи в тому напрямку усе нові вогнища і маючи весь час напохваті головешки. Опинившись нарешті біля дерева, він роздивився, де більше хмизу, щоб у той бік звалити ялину.

Ніч була така самісінька, як і попередня, тільки що йому й зовсім стало несила боротися зі сном. Раз він прокинувся так, наче хтось його штовхнув. Вовчиця стояла за якийсь ярд від нього. Він машинально схопив головошку й одразу пошпурих її у роззявлену пащеку. Вовчиця відскочила, заскигливши з болю. Чоловік прив'язав до правої руки кілька запалених соснових гілок, і тільки-но очі йому заплющились, вогонь, припікши руку, розбудив його. В такій спосіб він пильнував кілька годин. Все йшло гаразд, але раз він погано прив'язав його, заснув і не відчув, як той жмут відпав. Генрі прокинувся, коли всі вовки порвалися на нього. Він інстинктивно скочив у багаття, почався вогняний бій. Грубі рукавиці деякий час захищали його руки під вогню, і він цілими пригорщами хапав жар і розкидав його на всі боки. Але так не могло тривати довго. На щастя, вовки підступили.

Обидва собаки зникли, і Генрі добре знав, що їх з'їли вовки. Тоді він розклав багаття широким колом, сам будиши всередині. Вовки порозлягались навколо багаття і завили.

На ранок вогнище вже догорало. Хмизу не стало, треба було ще припасти. Генрі спробував вийти зі свого вогняного кільця, але побачивши, що це безнадійно, він повернувся назад. У цей час на нього скочив вовк, але потрапив у полум'я. Звір з переляку відповз від багаття.

Вогнище догорало. Генрі заснув, а прокинувшись, побачив, що в проході стоїть вовчиця і пильно на нього дивиться. Трохи згодом він знову прокинувся. Вовків уже не було. Чути було людські голоси, скрип полозків та упряжу й нетерпляче повискування собак. Четверо санок прямувало до нього під дерева. Чоловік шість оточили Генрі. Вони трясли його й штурхали, намагаючись привести до пам'яті, і питали, де лорд Альфред, чи його з'їли вовки. Генрі сказав, що лорд на деревах, біля останньої стоянки. Знесилений Генрі заснув, його поклали на укривала. Звідкись іздалеку долинали голодне виття вовчої зграї. Не здобувши людини, вона тепер бігла іншим слідом.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

ЧАСТИНА ДРУГА

НАРОДЖЕНИЙ У ПУСТЕЛІ

Розділ I

БІЙ ЗУБАМИ

Вовчиця перша почула людські голоси й скавучання запряжених собак, і вона ж перша відскочила від безпорадної людини в колі пригаслого полум'я. Вовки чкурнули слідком за вовчицею.

Попереду біг великий сірий вовк, один із вожаків зграї. Вовчиця побігла поруч нього. Інколи кусала його за плече, але він не гнівався. По другий бік від неї біг худий старий вовк, який мав тільки ліве око. Старий вовк також напивав на вовчицю. Вовчиця відповідала і на його зальоти клацанням зубів. Щоразу, коли старий вовк, спіймавши облизня від вовчиці, відскакував убік, то натикався на трилітка, що біг праворуч нього,

де він не міг його бачити. Коли вовчиця починала гарчати, старий вожак ураз кидався на трилітка.

Якби не голод, то залицяння й гризня через любов не припинялися б і зграя розпалася б. Але тепер її становище було вкрай скрутне. Коли вовки знайшли вдосталь їжі, зграя розпалася на дві. Вовчиця, молодий вожак та Одноокий повели свою половину зграї на схід, до річки Маккензі, й далі, до озер. Проте й ця зграйка щодень танула. Вовки зникали парами – самець із самицею. Зрештою лишилось тільки четверо: вовчиця, молодий вожак, Одноокий і задирливий триліток.

Усі троє залицяльників мали на собі сліди її зубів. Але вони ніколи не відповідали їй тим самим, не боронились. А між собою гризлились як скажені. Триліток якось підскочив до Одноокого з того боку, де той був невидючий, і геть пошматував йому вухо. Бій почався чесно, але нечесно кінчився, бо третій вовк пристав до старого і обидва знищили трилітка. Коли ж молодий вожак обернув голову залізати собі рану на плечі, Одноокий вгородив йому в шию зуби, завдавши смертельної рани.

Вовчиця вперше була ласкава до Одноокого. Вона обнюхалася з ним і навіть стала гратись. І він, попри весь свій поважний вік і мудрий досвід, також поводився, як цуценя.

Минали дні по днях, а вони не розлучались. Однак потім вовчиця стала непокоїтись і щось шукати. Вони дісталися до річки Маккензі й подалися далі берегом за водою. Однієї ночі вони побачили людей – індіанський табір. Запахи людей вовчиці були знайомі до найменших подробиць. Вовк і вовчиця натрапили на пастки індіанців, у які ловилися кролики. Разом вони грабували пастки.

Розділ II

ЛІГВО

Два дні й дві ночі блукали вовчиця й Одноокий навколо індіанського табору. Та якось їх налякав постріл, тож вони побігли геть. За кілька миль угору по течії у підмитому березі вовчиця знайшла печеру, у якій було сухо й затишно. Вона залишилася там, а старий вовк пішов на полювання.

Була весна, і Одноокий провалювався на м'якому підталому снігу. Полювати було важко. Коли він повернувся до печери, біля вовчиці було п'ятеро маленьких живих клубочків. Старий вовк був здивований. Вовчиця охороняла дітей навіть від батька, але Одноокий мав батьківський інстинкт. Згодом він подався добувати поживу родині.

Одноокий натрапив на дикобраза, але не зміг дочекатись, поки він відкриється, тож побіг далі. Згодом він вполював білу куріпку, а коли повертався, побачив, що біля дикобраза сидить рись-самиця. Одноокий сховався і стежив, що ж буде. Рись довго чекала, а коли дикобраз став розгортати свого непроникного панцера, кинулась на нього. Та дикобраз добре пошкодив рись, угородивши в неї свої голки. Рись чкурнула геть. Тоді Одноокий з'їв куріпку, а пораненого дикобраза вбив і поніс вовчиці.

Розділ III

СІРЕ ВОВЧЕНЯ

Воно було інакше, аніж його брати й сестри. У них шерсть мала вже злегка

рудуватий відтінок, успадкований від матері, а воно цілком вдалося в батька: було єдиним сірим вовченням. Вовчення спало менше й поступово вивчало світ, що був навколо. Отвір, звідки падало в печеру світло, дуже його манив, але мати не дозволяла виходити.

Дуже хиже було це вовчення, найлихіше з цілого виводу. Воно найголосніше гарчало й сердилось дужче, ніж інші. Як і більшість житців Пустелі, воно рано спізнало голод. Батько перестав приносити м'ясо, але й у матері молока не стало. Одноокий впав у розпач, скрізь нишпорив і шастав. Усі вовченята загинули, крім сірого. Їжа знову з'явилася, а згодом батько десь зник. Вовчиця знала, що він мав запеклий бій з риссю і став її жертвою. Після цього вовчиця перестала полювати на лівому рукаві струмка, де була нора рисі і її виводу.

Розділ IV

СТІНА СВІТЛА

На той час, коли вовчиця стала залишати печеру й ходити на полювання, вовчення вже добре затягло, що до виходу не можна підходити. Коли матері не було вдома, воно здебільшого спало, а прокинувшись, намагалося сидіти тихенько.

Одного дня страх і слухняність залляла хвиля життя, і вовчення боязко подалося до виходу з печери. Від безмежного простору, що зразу розстелився перед ним, запаморочилось в голові. Йому було страшно. Шерсть у нього на спині наїжилась, губи скривилися, і воно спробувало грізно й сердито загарчати.

Вовчення відчувало цікавість до всього навкруг. На нього випадково наскочила білка, воно зіщулилось і загарчало, але білка злякалася не менше. Трохи згодом його налякав дятел, але воно відважно продовжувало мандри. Кожна невдала спроба була для нього новою наукою.

Зовсім випадково воно наскочило на хитро заховане гніздо куріпки, де були семеро маленьких куріпчат. Вовчення зжерло увесь вивід. Та раптом на нього налетіла куріпка, і відбувся перший бій вовченяти. Птах увесь час кричав і бив його крилом. Куріпка дзьобнула вовчення ще й ще раз. Вовчення ганебно втекло. Раптом над ним почав кружляти яструб, який мало не схопив його. Вовчення спустилося до самого струмка, де потрапило у воду і почало тонути. На щастя, воно замолотило всіма чотирма лапами й попливло.

Приголомшене, відчуваючи себе зовсім самотнім і безпорадним, подалося воно шукати своєї печери й матері. На своєму шляху воно зустріло ласицю і ласеня. Вовчення перекинуло маля лапою, і ласиця покусала вовчення. Вона схопила дитинча, занесла у нору, а сама повернулася, щоб помститися. Вона вчепилась вовченяті в горло так, що її зуби дістали аж до м'яса. На щастя, вовчиця примчала на порятунок і вбила ласицю.

Розділ V

ЗАКОН ПОЖИВИ

Два дні спочивало воно, тоді знову вилізло з печери. Вовчення знайшло ласеня, чию матір вони з'їли вдвох із вовчицею, і його послало туди ж.

З кожною дниною воно заходило все далі й далі. Вовчення ставало справжнім

бісеням, коли натрапляло на заблудлу куріпку, і ніколи не пропускало нагоди сердито загарчати на цокання білки, що її воно вперше побачило на сосні. Йому добре дався втямки яструб, і, вгледівши його тінь, воно хутенько забивалось у кущі. Бажання вбивати зростало в ньому щодень, і воно плекало в собі голодну мрію зловити колись оту білку, що своєю тріскотнею завжди сповіщала всіх звірят про його наближення.

Знову настав голод, і вовчиця никала цілими днями, дарма вишукуючи поживи. Цей раз голод тривав недовго, але тим був лютіший. У вим'ї матері не лишилося ні краплі молока, а м'яса вовченяті вже й давно не перепало. Вовчєня нічого не знаходило. Проте ці невдачі тільки прискорювали його розвиток. Воно змужніло, порозумнішало, зробилося більш у собі впевненим.

Якось вовчиця принесла рисеня. Вона з'їла увесь рисячий вивід, хоч знала, що рисячий вивід не можна нищити безкарно. Скоро рись-матір прийшла до печери. Між вовчицею і риссю відбувся тривалий лютий бій. Вовчиця перемогла рись, але знесиліла від ран. Вона знепритомніла і цілий день і ніч пролежала поруч тіла свого ворога, не рухаючись і ледве дихаючи. Протягом тижня вона вилізала з лігва тільки напиться. Тим часом рись було з'їдено, і рани вовчиці досить позатягались, щоб могла вона знову йти на розживу.

Плеche у вовчати боліло від страшної рани, яку йому завдала рись під час бою, бо воно тоді допомагало матері. У вовченяті буяла молода сила, воно було щасливе і дуже пишалось собою.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

БОГИ ПУСТЕЛІ

Розділ І

ТВОРЦІ ВОГНЮ

Якось вовчєня вперше побачило людей – п'ятеро чоловіків. Уздрівши його, вони сиділи собі мовчки й лиховісно. Не рухалося й вовча. Воно налякалося і не могло рушити з місця. Один з індіанців звівся на ноги, підійшов до вовчати й нагнувся до нього. Звіря ще більше припало до землі, вискаливши ікла. Людина сказала, сміючись: "Дивіться, які білі зуби!" Та коли чоловік спробував взяти його, вовча вп'ялося зубами в його руку. У ту ж мить вовча дістало доброго удару по голові, від якого повалилося на бік. Воно заскімлило, індіанці зареготали. Вовчиця почула крик вовченяті і примчала на допомогу. Вовча кинулося до неї, а люди похапливо відступили на кілька кроків. Вовчиця стала між своїм сином і людьми. Враз один з індіанців здивовано вигукнув: "Кічі!"

Вовча побачило, що його безстрашна мати припала животом до землі, тихо заскавучала й замахала хвостом. Чоловік підійшов до вовчиці й поклав руку їй на голову. Вона не вкусила його, а тільки нижче припала до землі. Інші індіанці оточили її, торкали, гладили, а вона й не думала опинатись.

Індіанець Сивий Бобер сказав, що батько Кічі був вовк, а мати була собака. Через це батько Кічі – вовк. Минув рік, як вона втекла. Брат Сивого Бобра помер, тому тепер вовчиця належала Сивому Бобру. Саме він назвав вовчєня Білим Іклом.

Сивий Бобер прив'язав вовчицю за допомогою палиці і ременів до сосни. Біле Ікло пішов за матір'ю й ліг коло неї. Вовчєня вперше погладили і почухали, і воно відчувало якусь незрозумілу приємність. А коли людина востаннє погладила його й пішла собі, у Білого Ікла пропав і весь страх.

Надійшло ціле індіанське плем'я, яке кочувало. Було багато чоловіків, жінок та дітей, – всього душ сорок, – і всі навантажені табірними пожитками й усяким іншим збіжжям. З ними було багато собак, які теж несли клунки. Біле Ікло досі не бачив собак. Зав'язалася бійка: Білого Ікла збили з ніг і підтоптали під себе. Люди прогнали собак, боронячи й рятуючи вовчєня від гострих зубів. Біле Ікло зализував собі рани й міркував про своє знайомство з собаками. Його обурювало те, що матір прив'язали до ламаки.

Люди рушили далі, а один маленький чоловічок узяв за кінець палицю і повів за собою Кічі. Біле Ікло ішов услід за нею. Вони спустилися в долину, де тік струмок, і пішли у кінець долини, де струмок впадав в річку Маккензі. Тут, де, високо підважені на жердинах, висіли човни і стояло приладдя, щоб сушити рибу, індіанці отаборились.

Білого Ікла постійно діставало щеня Ліп-Ліп. Перша зустріч почалася з бійки, і Ліп-Ліп куснув його за плече, яке розірвала була рись і яке й досі ще не зовсім загоїлось. Біле Ікло заскавучав, але наступної миті почав немилосердно його кусати. Це був перший з багатьох боїв, що потім були між ним і Ліп-Ліпом.

Кічі ніжно зализала рани Білому Іклу й силкувалась утримати його біля себе. Але він мав невгамовну цікавість. Цього разу він наскочив на Сивого Бобра і побачив, як розпалюють вогонь. Біле Ікло встромив носа в огонь і попикся. Сивий Бобер реготав і оповідав про цю пригоду решті племені. Вовчєнати стало соромно, що з нього сміються. Воно побігло до Кічі, єдиної в світі, що не сміялася з нього.

Розділ II

НЕВОЛЯ

Дні минали, й Біле Ікло щоразу дізнавався щось нове. Кічі тим часом була прив'язана, а він бігав по всьому табору, придивляючись, вивчаючи його, набираючись досвіду. Незабаром він добре пізнав життя людей. Що більше він їх пізнавав, то певніше бачив їхню могутність і силу. Біле Ікло вважав їх богами. Він хутко вивчив табірне життя, побачив несправедливість і зажерливість дорослих собак під час годівлі, коли кидали їм м'ясо чи рибу. Він зрозумів, що чоловіки справедливіші, діти жорстокіші, а жінки добріші.

Найдужче дошкуляв йому Ліп-Ліп. Він був старший та дужчий і весь час до нього чіплявся. Біле Ікло став лихим і похмурим, ще більше здичавів. Жвавість і веселість, властиві його вікові, виявлялися дуже рідко. Він ніколи не грався й не пустував з іншими собачатами.

Якось він занадив Ліп-Ліпа до мстивих зубів Кічі. Вона збила його з ніг і, не даючи

підвестись, рвала й кусала зубами. Йому пощастило відкотитись від неї. Та тут напав Біле Ікло. У Ліп-Ліпа не стало й знаку войовничого запалу, і він, забувши всякий сором, дременував до свого вігвама.

Настав день, коли Сивий Бобер вирішив, що Кічі вже не втече, і відв'язав її. Радість Білого Ікла не мала меж. Він весело бігав з матір'ю по таборі, й Ліп-Ліп тримався на поважній відстані. Того самого дня, тільки трохи пізніше, Кічі з Білими Іклом вибігли на узлісся недалеко від табору. Вовча крок по крокові заманило сюди матір і, коли вона спинилася, силкувалося заманити її далі. Кічі не пішла далі, а вовчечка хотіло на волю. Мати його також чула цей поклик, але чула також інший, голосніший поклик – вогню й людини.

Сивий Бобер заборгував індіанцеві на ім'я Три Орли. Цей самий індіанець вирушав тепер річкою Маккензі проти води аж до Великого Невільничого озера. Йому і дісталась Кічі. Біле Ікло кинувся за човном, на якому везли матір, але розлючений Сивий Бобер метнувся човном навздогін. Догнавши Білого Ікла, він витяг його із води і почав бити. Під градом цих ударів Біле Ікло метлявся з боку в бік, а потім загарчав просто в обличчя розгніваному богові. Той ще більше розгнівався. Удари посипались рясніші, важчі й дошкульніші. Вовчечка вп'ялося зубами в ногу, взуту в мокасин. Попередній прочухан видався нічим проти того, що йому влетіло тепер. Більше Біле Ікло не кусав і зрозумів, що ніколи не можна кусати свого хазяїна й пана.

На березі на побитого Білого Ікла накинувся ще й Ліп-Ліп. Біле Ікло був занадто знеможений, щоб боронитися, але тепер Сивий Бобер вдарив Ліп-Ліпа, аж він злетів угору й гепнувся далеко на землю. Така була людська справедливість, і Біле Ікло навіть у своєму жалюгідному стані мимоволі відчув вдячність. Він покірно покульгав за Сивим Бобром через увесь табір до його вігвама. Уночі, коли все стихло, Біле Ікло згадав матір і затужив за нею. Але він так голосно став тужити, що розбудив Сивого Бобра, і той знову побив його.

Індіанець ніколи не гладив і не пестив його, але між вовчачком і його похмурим хазяїном почала виникати своєрідна приязнь. Табірне життя, попри всі тутешні знегоди, ставало Білому Іклу дедалі дорожчим. Але він тужив за матір'ю, сподівався, що вона повернеться, і палко прагнув своєї колишньої волі.

Розділ III

ВИГНАНЕЦЬ

Ліп-Ліп увесь час труїв життя Білому Іклу, і той ставав дедалі лихіший і лютіший, аніж мав би бути від природи. Біле Ікло був пролаза, злодій, забіяка й призвідник до всякої гризні. Всі молоді собаки йшли за Ліп-Ліпом і нападали на Білого Ікла. Біле Ікло знав, що треба кусати у шию, і чимало молодих собак бігало по табору з покусаними горлами після сутички з ним.

Якось він заскочив одного свого супротивника на узліссі. Кілька разів перекинувши його, він таки перегриз йому горло. Увечері в таборі зчинився цілий гвалт. Звістку про подвиг Білого Ікла принесли хазяїнові загризені собаки, і навколо намету Сивого Бобра загомоніли гнівні голоси. Але хазяїн сховав злочинця і рішуче відмовився видати

на помсту.

Собаки боялись бігати поодиноці й, опріч лишень Ліп-Ліпа, завжди трималися купи, аби спільно відбиватись від страшного ворога, що самі собі створили. Коли якась собача нерозважно забігало само на берег, то або його знаходили загризеного, або воно здіймало на ноги весь табір своїм одчайдушним скавучанням, рятуючись утечею від Білого Ікла.

Біле Ікло розвивався швидко, але однобічно. Він знав один тільки закон – коритися дужчому й гнобити слабшого.

Розділ IV

СТЕЖКОЮ БОГІВ

Восени Білому Іклу трапилась нагода втекти на волю, бо селище збиралося кочувати і ладналось до пори осінніх вловів. Човни один по одному відчалювали. Біле Ікло слухної хвилини втік до лісу. Сивий Бобер кликав його, гукала й жінка Сивого Бобра, і його син Міт-Са, але все було марно.

У лісі Білого Ікла швидко охопило почуття самотності. Йому стало холодно, дошкуляв мороз. Біле Ікло заскавучав потихеньку, але, згадавши, що цим може накликати на себе небезпеку, примовк. Він побіг до табору, але селища не було. Він забув, що люди знялись і пішли звідти. Підійшовши до місця, де раніше був вігвам Сивого Бобра, він сів посередині й підвів морду до місяця. Вперше він жалісливо завив, виливаючи свою самотність, страх, і тугу за Кічі.

Вдень він побіг берегом річки за водою. Біг цілий день і цілісіньку ніч. На полудень другого дня, коли він пробіг без упину тридцять годин, м'язи втомились, і він охляв з голоду.

Сивий Бобер лаштувався отаборитись цієї ночі на другому березі Маккензі, бо саме там мали полювати. Але Клу-Куч, його жінка, ще завидна випадково вгледіла на протилежному березі лося, що прийшов на водопій. Сивий Бобер отаборився, і Біле Ікло знайшов хазяїна інавіть не отримав прочухана за втечу.

Розділ V

ДОГОВІР

У середині грудня Сивий Бобер вирядився вгору по Маккензі, взявши із собою Міт-Са й Клу-Куч. Одними саньми їхав Сивий Бобер. Другими, меншими санками керував Міт-Са, і запряжено в них було молодих собак і Білого Ікла.

Біле Ікло бачив, як собаки працюють у збруї, і не дуже ремствував, коли його запрягали вперше. У запрягу було семеро собак. Всім їм сповнилось місяців по дев'ять-десять, і лишень Білому Іклу було вісім місяців.

Міт-Са давно завважив, що Ліп-Ліп переслідує Білого Ікла, тому прив'язав Ліп-Ліпа на кінці найдовшого мотузка. Це робило Ліп-Ліпа ніби передовиком і здавалось навіть почесним. Однак замість того, щоб командувати зграєю й тримати її в покорі, він зробився об'єктом ненависті й нападів усіх собак. Річ у тім, що задні собаки бачили Ліп-Ліпа завжди попереду себе, так наче він тікав від них. Собаки самою будовою свого розуму такі, що, коли перед ними біжить інший собака, їм видається, немов він утікає

від них, і в них зараз же виникає бажання за ним гнатися.

Коли підупав Ліп-Ліп, то Біле Ікло міг натомість стати передовиком у зграї; але він був занадто похмурий і вовкуватий як на те. Він або не звертав уваги на своїх товаришів, або гризся з ними. Собаки не могли з ним упоратись.

Минали місяці. Сивий Бобер усе ще подорожував. Від довгої дороги й ретельної роботи у запрягу Біле Ікло тільки дужчав.

Одного разу якийсь хлопчак рубав сокирою заморожену оленину, й шматочки м'яса розлітались на всі боки. Біле Ікло став підбирати ті шматочки. Хлопчак відклав сокиру і схопив великого дрючка. Біле Ікло встиг відскочити, але зараз же хлопчак порвався за ним. Біле Ікло не знав тутешньої місцини й опинився між двома вігвами, притиснений до високого валу. Він прокусив руку хлопця, хоч знав, що порушив закон богів. Він утік до Сивого Бобра й зіщулювався біля його ніг, шукаючи оборони, коли покусаний хлопчак та його родина прийшли вимагати кари злочинцеві. Проте Сивий Бобер, Міт-Са і Клу-Куч боронили Білого Ікла.

Не минуло й дня, як Міт-Са, збираючи в лісі хмиз, стрів покусаного хлопчика. Міт-Са був сам, а з тим були інші хлопці. Зчинилася сварка, що завершилась бійкою. Біле Ікло спочатку тільки дивився. Потім він збагнув, що це ж б'ють Міт-Са. Він кинувся у вир колотнечі, і за п'ять хвилин з поля бою порозбігалися геть усі супротивники, і дехто залишав по собі криваві сліди. Повернувшись до табору, Міт-Са розповів про цю пригоду, й Сивий Бобер наказав дати чимало м'яса Білому Іклу.

Біле Ікло охороняв майно Сивого Бобра від грабіжників. Він не вмів гавкати, а мовчки кидався на непроханого гостя й хапав його зубами.

Розділ VI

ГОЛОД

Тривала подорож Сивого Бобра скінчилась майже напровесні. Стояв квітень, і Білому Іклу якраз рік минув, коли він повернувся до старого селища й Міт-Са зняв з нього збрую.

Після Ліп-Ліпа Біле Ікло був найбільший серед собак-річняків. Але кремезним він ще не став. Тіло його було довге й струнке, і сила його полягала більше в гнучкості, аніж у вазі. Тепер він майже перестав боятись собак і походжав серед них з виразною безтурботністю. Колись Бесікові, старому сивому собаці, досить було тільки вискалити зуби, як Біле Ікло зараз же нишкнув і втікав чимдуж. Та тепер Біле Ікло був настільки сильний, що у бійці прокусив горло Бесікові, і старий пес велично пішов геть. А Біле Ікло набрався ще більшої самовпевненості й гордоців.

Серед літа Біле Ікло зустрів Кічі. Хоч ледве-ледве, а проте він пам'ятав її, зате вона забула його цілковито. Кічі мала виводок, і одне з щенят підлізло до Білого Ікла. Він почав обнюхувати його, але Кічі наскочила на нього й розірвала йому морду. Біле Ікло був змушений піти.

Минали місяці. Біле Ікло набував на силі, важчав і кремезнішав. Він зробився понурішим, вовкуватішим і лютішим і тримався осторонь інших собак. І вони дедалі більше переконувались, що краще з ним не ворогувати, а Сивий Бобер з дня на день

більше його цінував. Біле Ікло найбільше не любив, коли люди з нього сміялись. Людський сміх був йому взагалі огидний.

Білому Іклу минав третій рік, коли серед індіанців, що жили на Маккензі, почався голод. Улітку риба не ловилася, взимку олені перейшли на нові місця, лосів траплялось мало, кролики майже зовсім зчезли. Боги Білого Ікла жили з полювання. Старі й кволі серед них почали мерти один по одному. Голод так дошкулив, що боги їли невичинену шкуру на своїх мокасінах і рукавицях, їли навіть собак. Під цей скрутний час Біле Ікло утік до лісу. Проте хоч і щасливо він полював на білок, а наїстись ними годі було. Коли голод найбільше допікав, він скрадався назад до вогню богів, але дуже близько не підступав, а ховався в лісі й грабував капкани, якщо там зрідка траплялась дичина.

Біле Ікло перебрався аж у ту долину, де народився. Тут у колишньому лігві він знайшов Кічі. З цілого її виводу залишилося лиш одне живе цуценя, та й те доживало останні дні. Кічі зустріла свого дорослого сина аж ніяк не привітно, але Біле Ікло уже не потребував матері.

На початку літа, коли голод уже минав, Біле Ікло здивався з Ліп-Ліпом. Той також утік до лісу і насилу там животів. Їхня сутичка скінчилася надзвичайно швидко. Біле Ікло вгородив йому в жилаву шию свої зуби. Ліп-Ліп сконав, а Біле Ікло потрухцював собі своєю дорогою.

Одного дня він знайшов своє колишнє селище, яке перекочувало. За запахами було зрозуміло, що в селищі є їжа, а голод минув. Біле Ікло сміливо виступив з лісу і подався просто до намету Сивого Бобра. Хазяїна дома не було, але Клу-Куч привітала собаку радісним криком і почастувала цілою рибиною.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА

ВЕРХОВНІ БОГИ

Розділ I

ВОРОГ СВОЇЙ ПОРОДІ

Біле Ікло став передовиком запрягу, а собаки зненавиділи його. Біле Ікло відповідав їм такою самою лютою ненавистю. Честь бути передовиком тепер його мало тішила. Добрих три роки він тримав у покорі всю зграю гавкітливих собак, і тепер насилу терпів, що йому доводиться щораз ніби втікати від неї.

Він ходив повсякчас із ранами й рубцями від собачих зубів, і собаки, у свою чергу, були позначені його укусами. Коли отаборювались, він віддячував за те, що терпів цілий день. Вночі собаки діставали науку, а на ранок вона знов ішла їм у непам'ять. Проте одну науку собаки добре затимили, а саме – що їм треба триматися гурту, бо Біле Ікло занадто був страшний ворог для кожного з них, щоб вони наважилися виступати проти нього поодиночі.

Білому Іклу було вже майже 5 років, коли Сивий Бобер узяв його знов у далеку мандрівку аж до Юкону. Стояло літо, коли Біле Ікло з'явився у форті Юкон. Тут, мало

не під самим Полярним колом, стояв цей давній форт Компанії Гудзонової затоки. У форті було чимало індіанців, чимало харчових припасів і панувало надзвичайне поживання. Було літо 1898 року, й тисячі шукачів золота проходили тут, прямуючи до Доусона та на Клондайк.

У форт Сивий Бобер привіз кілька паків хутра, а також паку рукавиць і мокасинів. Він гадав добре на них заробити. Так і сталося, і він був ладен лишатись тут усе літо, ба навіть частину зими, коли треба.

Біле Ікло вперше побачив білих людей, які здалися йому богами вищої раси, бо мали більшу могутність. Біле Ікло дізнався незабаром, що у форті постійно жило небагато цих богів – чоловік дванадцять, не більше. Що два-три дні на річці показувався пароплав, підпливав до берега й спинявся на кілька годин. Білі люди сходили з нього, потім знову вертали і пливли далі. І була їх сила-силенна. З людьми були собаки, занадто виніжені й безпорадні. Біле Ікло, збивши з ніг котрогось собаку й перегризши йому горло відбігав собі вбік і лишав зграї завершувати жорстку кару. Тоді на собак завжди кидались білі люди, зганяли на них свою лютість, а Біле Ікло виходив сухим із води.

Одного разу якийсь білий чоловік, що йому перед очима розшматували його сетера, вихопив револьвера й вистрелив шість разів поспіль, і шестеро собак із зграї лишились на місці мертві або смертельно поранені. Цей новий вияв могутності богів глибоко запав у свідомість Білому Іклу.

Спершу загризати собак, що належали білим людям, було йому розвагою, але згодом стало працею. Іншої роботи він не мав. Сивий Бобер торгував собі й багатів, а він вештався коло причалу зі зграєю здичавілих індіанських собак і чекав на пароплава. Але несправедливо було б думати, що Біле Ікло злигався зі зграєю. Він не мішався до неї, тримався осторонь, лишень працював з нею вкупі.

Розділ II

БОЖЕВІЛЬНИЙ БОГ

Небагато білих жило у форті Юкон. Вони прийшли сюди здавна і називали себе "закваскою". До всіх тих, що тепер прибували, вони ставилися зневажливо. Особливо їх тішило, коли Біле Ікло та вся ота зухвала собача зграя загризали собак новоприбульців. Серед них був один, що аж надто тішився цією забавою. Цього чоловіка прозивали Красенем Смітом. Насправді від красеня в ньому нічого не було. Він мав низький зріст, мізерний тулуб, ще мізернішу стіжкувату голівку. Очі його були великі, а відстані між ними стало б ще на одну пару. Обличчя проти всього іншого було надміру широке. Природа дала йому неймовірно широку нижню щелепу. Він був слабодух із слабодухів і нікчемний боягуз. У форті він наймався варити їсти, мити посуд і виконувати всяку іншу брудну роботу. Люди не гребували ним, вони терпіли його, навіть його побоювались. Бувши боягузом, Красень Сміт здатен був усадити кулю в спину або підсипати отрути в каву. Але мусив же хтось варити їсти, а він дарма що мав стільки вад, куховарив смачно.

Красень Сміт марив придбати Білого Ікла. Біле Ікло зненавидів Красеня Сміта, бо з

його потворного тіла й калікуватого мозку непомітно ішов нездоровий дух. Чоловік став вчашати до Сивого Бобра, споюючи його віскі, яке має властивість викликати спрагу. І Сивий Бобер незабаром також відчув її. Запалені слизові оболонки й спечений шлунок його дедалі настирливіше вимагали пекучого трунку, а під впливом незвичного хмільного мозок туманився й не працював так, як перше. Сталося так, що Сивий Бобер пропив усі свої гроші. І тоді Красень Сміт заговорив про Білого Ікла. Він пропонував не гроші, а пляшки віскі, й Сивий Бобер погодився.

П'яний хазяїн обв'язав Білому Іклу шию ременем. Потім прийшов Красень Сміт. Собака глухо загарчав на це страховидло, пильно стежачи за його руками. Коли рука наблизилася, Біле Ікло рвонувся, щоб схопити ворога зубами. Але в ту ж мить рука сіпнулася назад. Індіанець ударив Білого Ікла по голові, і той припав до землі, виявляючи покору. Красень Сміт взяв грубого дрючка і, вдаривши Білого Ікла, повів до форту. Біле Ікло був розумний і після першого удару не брався змагатися проти неминучого. Підібгавши хвоста, з тихим гарчанням понуро пішов він.

Новий хазяїн міцно його прив'язав і пішов спати. Біле Ікло перегриз ремінь і повернувся назад до вігвама Сивого Бобра.

Другого дня Сивий Бобер знову прив'язав його ременем, а вранці повернув Красеневі Сміту, який влаштував собаці доброго прочухана. Батіг і дрючок працювали наперемінки, і зроду ще Біле Ікло не терпів такого немилосердного побою. Красень Сміт цього разу прив'язав його за ломаку. Але нелегко зректися свого бога, а саме так було і з Білим Іклом. Уночі він узявся за ломаку. Треба було безмежного терпіння й багато годин, перш ніж йому пощастило її перегризти. Він повернувся додому, щоб його було зраджено втретє. Собаку побили ще жорстокіше. Сивий Бобер байдуже дивився, як білий чоловік шмагав своїм батоном, і не заступився за Білого Ікла, бо він йому вже не належав. Після побою Біле Ікло зовсім охляв.

Минуло кілька днів. Пропивши все, Сивий Бобер рушив до берегів Маккензі. Біле Ікло лишився у форті Юкон.

Розділ III

ЦАРСТВО НЕНАВИСТІ

У руках свого божевільного бога Біле Ікло став справжнім дияволом. Його прив'язали на ланцюг у загороді позаду форту, і тут Красень Сміт дрючив собаку й доводив до сказу знущаннями. Одного дня навкруг загорожі зібралась юрба. Красень Сміт з дрючком у руці ввійшов до Білого Ікла, скинув йому з шиї ланцюга й вийшов. У клітку вштовхнули величезного собаку. Перед Білим Іклом стояв мастиф. Біле Ікло блискавкою скочив на мастифа й розшматував йому шию. Мастиф затрусив головою і хрипким гарчанням кинувся на Білого Ікла. Люди круг загорожі кричали й плескали в долоні, і Красень Сміт в екстазі упивався насолодою. Для мастифа від самого початку не було жодної надії, занадто він був важкий і незграбний. Кінець кінцем Красень Сміт дрючком відігнав Білого Ікла, а його жертву виволік із загорожі хазяїн. Хто програв, ті посплачували заклади, і в руках Красеня Сміта задзвеніли гроші.

Незабаром Біле Ікло став уже нетерпляче дожидати, коли навкруг загорожі знов

зберуться люди. Це щоразу провіщало бій, а бій – то був єдиний дозволений йому спосіб проявити його життєву снагу.

Восени Красень Сміт купив собі й Білому Іклу місця на пароплаві, що йшов Юконом проти води до Доусона. На той час Біле Ікло уже мав славу на весь край. Скрізь про нього знали, як про "вовка-бійця".

Коли пароплав прибув у Доусон, Білого Ікла зняли на берег. Його показували як "вовка-бійця", і люди платили по п'ятдесят центів золотим піском, щоб на нього подивитись. Навіть коли він спав, його підіймали гострим ціпком, бо публіка хотіла за свої гроші побачити те, що їй обіцяно.

Час від часу його брали з клітки й виводили до лісу за кілька миль від міста, щоб влаштувати бій. У такий спосіб Біле Ікло познайомився із собаками всяких порід і всяких розмірів. З часом люди втратили надію знайти Білому Іклу гідного супротивника, і Красень Сміт мусив зводити його з вовками, що їх зумисне задля цього ловили індіанці в пастки. Одного разу роздобули навіть дорослу самицю-рись, і Білому Іклу довелось вступити у смертельний двобій.

Після рисі бойові виступи Білого Ікла й зовсім припинилися. Не знаходили звірів, яких був би сенс випускати проти нього. Аж до весни його тільки показували людям за гроші, а тоді прибув сюди якийсь Тім Кінен, картяр, і привів із собою першого на Клондайку бульдога.

Розділ IV

ДАВУЧА СМЕРТЬ

Бульдог мав кличку Черокі. На початку бою він добродушно махав цурпалком хвоста і наче лінувався битись. Біле Ікло не звик мати діло з такими супротивниками і чекав, коли йому дадуть справжнього собаку.

Тім Кінен погладив Черокі по плечах проти шерсті, тим самим ніби злегка підштовхуючи собаку вперед. Бульдог, хутко чалапаючи на своїх коротких ногах, пробіг кілька кроків. В цю мить Біле Ікло кинувся на нього, але спантеличився. Зроду він не бачив такого собаки. Ніякого тобі волосся на шкірі, шерсть куценька, що зовсім не боронить від укусів. Шкіра в цього собаки м'яка, зуби вільно вгороджувалися йому в тіло, і він зовсім начебто не здатний оборонитись. Була ще одна дивна річ – цей пес не скачував, як звичайно інші собаки.

Черокі жодного разу не міг схопити Білого Ікла і не давав схопитися. Він увесь час тримався на віддалі, метлявся туди-сюди і ухилявся від Білого Ікла. Білому Іклу все не щастило схопити бульдога за м'яке місце на горлі. Черокі був дуже низенький, та й заважали його масивні щелепи. Тим часом, однак, Біле Ікло був майже зовсім не подряпаний, а в бульдога на тілі ран ставало дедалі більше. Але Черокі нічим не виявляв, що це його турбувало, і бігав собі безперестану за Білим Іклом.

Час минав. Біле Ікло налітав, ухилявся, навідав, відскакував, рвав. А бульдог понуро й певно все біг за ним. Раз у раз силкувався Біле Ікло збити Черокі з ніг, але занадто вже різнилися вони зростом: бульдог був дуже низький і присадкуватий. Біле Ікло скористався моментом, коли повільніший Черокі виставив незахищене плече і налетів

на ворога. Однак його плече виявилось значно вище за супротивникове, а він ударив з такою силою, що не встояв сам і перелетів через бульдога. За весь час його боїв люди оце вперше побачили, що Біле Ікло не втримався на ногах. Він важко вдарився боком і за хвилюк вже скочив на ноги. Та якраз у цю мить Черокі встиг схопити його зубами за горло.

Ніколи, скільки разів він бився, не траплялось йому такого. Рятунку від щелеп не було. Білого Ікла рятували від смерті тільки густа його шерсть та шкура. Але поволі Черокі таки захоплював усе більше шкури й шерсті й цим придушував супротивника.

Здавалось, кінець уже близько. Прихильники Черокі раділи й закладалися на нечувані суми. Красень Сміт глузливо реготав з Білого Ікла. Біле Ікло, зібравши рештки сил, звівся на ноги. А коли він знову забігав зі своїм п'ятдесятифунтовим тягарем, що висів йому на горлі, лють його перейшла в сліпий жах.

Раптом оддалік задзвеніли дзвіночки й долинули крики погонича собак. Усі, за винятком Красеня Сміта, сполохано презирнулись, чи то не поліція. Та скоро заспокоїлись, побачивши, що двоє подорожніх із санками й собаками їхали не з міста. Вони, мабуть, поверталися з якоїсь розвідувальної експедиції на річці. Незнайомці зупинили собак і підійшли довідатись, що тут за пригода.

Тим часом Красень Сміт, побачивши, що Біле Ікло програв бій, почав розлючено копати його ногами. До собак підійшов високий юнак, що прибув. Його звали Відон Скотт. Красень Сміт саме намірився ще раз копнути собаку й підняв праву ногу. Але враз юнаків кулак навідліг ударив його по обличчю. Красень Сміт горілиць гепнувся на сніг. Подорожній почав кричати на всіх і називати їх боягузами і гадами. Він покликав свого погонича Метта, і обоє почали розривати собак. Це було дуже важко зробити. Метт кілька разів з усієї сили вдарив Черокі по голові, та це ніяк на нього не вплинуло. Скотт, витягнувши револьвера, став протискати дуло між щелепами бульдога. Він пхав його з такою силою, що чути було, як криця скрипіла об стиснені зуби. З юрби виступив Тім Кінен і, підійшовши до Скотта, сказав, щоб не зламав часом зубів Черокі. Скотт наказав йому розчепити пащу бульдога.

Собак розтягли в різні боки. Тім Кінен поволік бульдога в юрбу. Біле Ікло кілька разів пробував звестись на ноги, та марно. Він мав вигляд задушеного на смерть собаки. Метт уважно його обдивився. Скотт запитав Метта, скільки коштує добрий запряжний собака. Погонич сказав, що 300 доларів. Тоді Скотт спитав, скільки коштує, коли він увесь пошматований, як оцей. "Половину", – вирішив погонич. Скотт дістав гаманця й відлічив гроші. Красень Сміт сказав, що не продасть собаку, а коли повернеться до Доусона, то знайде на Смітта закон. Скотт погрозив, що вижене Сміта з міста. Так Біле Ікло став власністю Відона Скотта. У натовпі говорили, що Скотт – гірничий інженер, свій у начальства, запанібрата з усіма урядами тутешніми.

Розділ V

НЕПРИБОРКАНИЙ

Вдома Відон Скотт і Метт дивилися на Білого Ікла і розмовляли. Скотт говорив, що його годі приручити. Метт вважав, що ще не все втрачено, бо колись Біле Ікло був

приручений, адже має на грудях слід від ременя. Метт вирішив спустити ненадовго собаку. Узявши дрючка, погонич підійшов до прив'язаного на ланцюгу Білого Ікла. Коли рука погонича зупинилась близько біля шиї Білого Ікла, він наїжився, загарчав і припав до землі. Не спускаючи з ока цієї руки, він разом нашорошився й проти дрючка, що був у другій руці. Метт відстебнув ланцюга від нашийника й хутко відійшов назад.

Біле Ікло не зразу навіть зрозумів, що він вільний. "Бідолаха, – пробурмотів співчутливо Скотт. – Найбільше він потребує людської ласки", – додав він і пішов у хатину. Повернувся він з кавалком м'яса й кинув його Білому Іклу. Собака відскочив убік і здалеку уважно й підозріливо приглянувся до м'яса. Собака з кличкою Майор кинувся до м'яса. Біле Ікло збив його з ніг. Перш ніж Метт кинувся до них, Біле Ікло загриз Майора.

Метт націлювався вдарити Білого Ікла ногою, але собака вкусив його за ногу. Скотт видобув револьвера, відкрив барабан і переконався, що зброю заряджено. Та Метт став на захист собаки і просив дати йому час. Біле Ікло не втихомирився. Він наїжився, вискалив зуби, напружився тілом і, пильно стежачи, готовий був до всього. Скотт підступив до нього, але без дрючка. Рука бога простяглась і почала спускатися йому на голову. Біле Ікло зіщулювався і, насторожившись увесь, припав до землі. Відон Скотт гадав, що встигне вчасно відхопити руку й не дасть її вкусити. Але він ще не знав неймовірної спритності Білого Ікла. Скотт голосно скрикнув з подиву і міцно стиснув прокушену руку другою рукою. Тепер Метт уже хотів вбити собаку, а Скотт став заступатись за Білого Ікла.

Біле Ікло стояв і гарчав не на Скотта, а на погонича, який тримав рушницю. Скотт був вражений розумом собаки, який знав, що таке вогнепальна зброя. Метт простяг руку до рушниці, й Біле Ікло знову загарчав. Метт відійшов від рушниці, і Біле Ікло сховав свої зуби.

Розділ VI

ВЧИТЕЛЬ ЛЮБОВІ

Через добу Скотт підійшов до Білого Ікла без дрючка, чи батога, чи рушниці. Біле Ікло був на волі. Ні ланцюг чи палиця з ременем його не тримали. Він міг втекти на безпечну віддаль. Скотт говорив спокійно. Деякий час Біле Ікло гарчав в унісон з його голосом. Чоловік так розмовляв з Білим Іклом, як ще ніхто й ніколи з ним не розмовляв. У його тихій і лагідній мові відчувалася ніжність, що якимось дивним чином почала приймати собаку. Мимоволі і всупереч застережливому інстинктові, в Білому Іклі прокинулася довіра.

Скотт простяг йому невеличкий шматок м'яса, але собака з'їв, лише коли м'ясо опинилося на землі. Бог простягнув йому другий шматок. Він знову відмовився взяти м'ясо з руки, і знову йому кинуто його. Так повторилось декілька разів. Нарешті бог не захотів більше кидати м'яса. Він настирливо пропонував узяти його з руки. Біле Ікло зважився взяти.

Потім Скотт наважився погладити собаку. Пригнувшись, мало не тремтячи, Біле Ікло усе ще стримувався, щоб не вкусити. Його мучив доторк цієї руки. Він не міг за

один день забути все те лихо, що витерпів від людських рук. Метт вийшов із хатини і не міг повірити, що Скотт гладить собаку. І це було для Білого Ікла початком кінця його попереднього життя, де панувала сама ненависть. Та ця любов не прийшла в один день. Вона почалася з приязні, яка поволі розвивалася. Біле Ікло не втік, дарма що мав повну волю, – бо цей новий бог йому подобався.

Щоб виявити свою вірність, він зголосився стерегти майно хазяїна. Коли запряжні собаки міцно спали, він бродив навколо хатини, і першому вже запізнілому гостеві довелося відбиватися від нього дрючком, поки на порятунок прибіг Скотт. Але Біле Ікло незабаром навчився з ходи й з манери розрізняти чесних людей і злодіїв.

Минали дні, й приязнь щораз більше переходила в любов. Під впливом нового почуття він заради свого бога часто терпів невігоди й страждання. Отож уранці, замість податися на пошуки їжі або ж лежати десь у захистку, він цілі години чекав коло порога хатини, щоб лише побачити свого бога. А пізніми вечорами, коли бог повертався додому, Біле Ікло вилізав із теплої нори, викопаної в снігу, щоб лише почути його привітне слово й відчутти доторк його руки. Він забував навіть поїсти, коли міг побути зі своїм богом, отримати від нього ласку чи провести його до міста. Але Біле Ікло не дуже виказував свої почуття. Його любов щось мала спільне з обожненням, тихим і мовчазним. Так само при звичаївся він і до Метта, вважаючи його ніби власністю хазяїна.

Якось Білого Ікла запрягли у санки. Клондайкські санки, на відміну від тих, якими їздять на Маккензі, мають полозки. Собак тут запрягають також інакше: вони не розходяться віялом, а йдуть у колосок один за одним і тягнуть санки двома посторонками. Через це передовик на Клондайку справді передовик.

Працюючи вдень у упряжі, Біле Ікло, однак, не забував і за ніч, коли він мав стерегти майно хазяїна. Так ото він завжди був при роботі.

Пізньої весни Скотт поїхав кудись, і Біле Ікло засумував. Дні приходили й минали, а хазяїн не повертався. Метт написав Скотту, що Біле Ікло не хоче працювати, не хоче їсти. Ніякого духу в ньому не лишилось, а усі собаки його б'ють.

Відон Скотт повернувся, і Біле Ікло вперше замахав хвостом від радості. У його очах засяяла глибока любов. "За весь час, що вас не було, на мене він і разу так не глянув", – сказав Метт. Відон чухав Білому Іклу за вухами, гладив шию й плечі і ніжно плескав по спині пучками пальців. Відповідаючи на пестощі, Біле Ікло загарчав, і виразніше, як будь-коли досі, чулася в цьому гарчанні ласкава нотка. Але це ще було не все. Витягнувши шию, Біле Ікло несподівано просунув голову між рукою й тілом хазяїна. Сховавшись так, що видно було самі вуха, він перестав гарчати й тільки терся й тиснувся до Скотта.

Якось увечері, невдовзі після свого повернення, Скотт грав з Меттом у крибедж. Раптом вони почули, що Біле Ікло когось зловив надворі. Виявилось, що це Красень Сміт, який прийшов зі сталевим ланцюгом і дрючком, щоб викрасти собаку. Чоловіки мовчки відправили Сміта геть.

ЧАСТИНА П'ЯТА

ПРИРУЧЕНИЙ

Розділ I

ДАЛЕКА ДОРОГА

Відон Скотт збирався виїжджати додому у Каліфорнію. Біле Ікло відчував від'їзд і скигнів. Метт дивувався, звідки собака знає, що Скотт їде. А потім настав день, коли крізь відчинені двері Біле Ікло побачив фатальну валізу. Уночі собака вив. Він відмовлявся від їжі, і Метт розповів про це Скотту.

Метт і Скотт перед тим, як іти до пароплава, замкнули Білого Ікла у хаті. "Аврора" була першим весняним пароплавом, що рушав із Клондайку. На палубах було повнісінько шукачів золота, Скотт стояв коло трапа й прощався з Меттом, що мав уже сходити на берег. Аж раптом рука Меттова так і застигла в Скоттовій руці, а очі його прикувало щось у глибині палуби. Скотт озирнувся. За кілька кроків сидів Біле Ікло й жалібно дивився на них. Чоловіки здогадалися, що собака вибив вікно і втік. Скотт розчулився і забрав Білого Ікла з собою.

Розділ II

ПІВДЕННИЙ РАЙ

Біле Ікло зійшов з пароплава в Сан-Франциско. Потім вони поїхали поїздом, а коли вийшли, перед Білим Іклом розлігся привітний, веселий край, залитий сонцем, повний тиші й спокою. По Скотта приїхав екіпаж, з якого вийшли чоловік і жінка. Жінка простягла руку й обхопила його за шию. Біле Ікло почав гарчати, бо вважав жінку ворогом.

Біле Ікло побіг за екіпажем, і невдовзі вони прибули до будинку, який стояв на рівнині. Тільки-но екіпаж завернув за браму, як на Білого Ікла налетіла вівчарка. Це була самиця, а закон його породи не дозволяв йому нападати на самиць. Для неї Біле Ікло був вовк, цей прадавній хижак, що грабував і жер отари ще за тих далеких часів, коли її предки вперше почали їх стерегти й пасти. Її кликали Коллі, і вона все не давала Білому Іклу бігти. Оббігши з Коллі круг будинку до під'їзду, Біле Ікло побачив, що екіпаж уже спинився, і хазяїн саме виходить з нього. У цю мить він раптом усвідомив, що на нього хтось набігає збоку. Це був хорт Дік. Біле Ікло мало не загриз його, але Коллі урятувала собаку. Вона наскочила на Білого Ікла в останню мить, як він от-от мав схопити собаку за горло. За хвилику надбіг хазяїн і схопив його, а батько хазяїна відкликав своїх собак.

З будинку вийшли дві жінки й обняли Відона Скотта. Біле Ікло, хоч і досі вважав такий вчинок за прояв ворожості, уже призвичаювався до нього, бо й цього разу нічого поганого не сталося хазяїнові.

Білого Ікла мусили взяти в будинок, бо Дік і Коллі не мали спокою. У кімнаті він уважно обдивився, чи не криється де якась небезпека. А тоді із задоволенням гарчанням

ліг біля ніг хазяїна, ладен щомиті скочити й битись на смерть.

Розділ III

БОГОВІ ВОЛОДІННЯ

Минуло небагато часу, і тут, у Сьєрра-Вісті, – так звався богів маєток, – він став почуватися як удома. Дік згодом спокійно поставився до нової істоти в маєтку. Інакше велося з Коллі. Признавши Білого Ікла, оскільки така була воля богів, вона, одначе, не могла зовсім його не займати. У ній говорили невиразні спогади про всі ті злочини, які вчинили його предки проти її предків.

Сьєрра-Віста була далеко більша за вігвам Сивого Бобра, і тут жило дуже багато людей. Був суддя Скотт з дружиною і дві сестри хазяїна, Бет і Мері; була його дружина Еліс і двоє маленьких його дітей, Відон і Мод, чотирьох та шести років. Біле Ікло не любив дітей. Він добре затямив дитячу жорстокість і тиранію, з якими зіткнувся в індіанських селищах. Та Відон примирив собаку зі своїми дітьми, які могли навіть гладити Біле Ікло.

Після дітей найбільше уваги Біле Ікло приділяв судді Скоттові – батькові Відона. На це були дві ймовірні причини. По-перше, суддю, здається, дуже цінував хазяїн, а по-друге – він був стриманий у своїх почуттях. Коли суддя сидів на широкій веранді й читав газету, Біле Ікло любив лежати біля його ніг. Час від часу суддя нагороджував собаку поглядом або словом, ненав'язливо показуючи, що він знає про його присутність. Тільки це траплялося тоді, коли хазяїна не було вдома, бо щойно він з'являвся, як усе інше переставало існувати для Білого Ікла.

Проходжуючись якимось уранці, Біле Ікло знайшов курча, що втекло, мабуть, з курника. Собака з'їв його. Пізніше, уже вдень, біля стайні він наскочив знову на курча. Якийсь стайничий кинувся відбирати. Не розуміючи як слід, що то за звір Біле Ікло, він захопив тільки маленького батога. Після першого ж удару Біле Ікло покинув курча й розпанахав руку стайничого. На щастя, з'явилася Коллі й врятувала чоловіка.

Після цього випадку Скотт вирішив навчити Білого Ікла не займати курей. Але для цього треба зловити його на гарячому. За два дні така нагода приспіла: Біле Ікло заліз через дах у курник і задушив 50 сніжно-білих леггорнів. Тоді хазяїн насварив його, тицьнув його носом у зарізані кури і вдарив кулаком. Більше вже ніколи Біле Ікло не чинив набігів на курник.

По дорозі в місто, на перехресті, стояла закусочна. Тут завше вешталось троє собак, що завели собі звичай кидатись на Білого Ікла, коли він пробігав повз них. Так тяглося доволі довго. Люди, що сиділи в закладі, під'юджували собак проти Білого Ікла, а раз то й відверто нацькували їх на нього. Тоді Відон зупинив коні і наказав Білому Іклу помститися. За кілька хвилин двоє собак уже конали на дорозі, а третій чимдуж тікав. Серед поля Біле Ікло наздогнав його й загриз. Слава про Білого Ікла розійшлася скрізь по долині, і люди самі гляділися, щоб їхні собаки не чіпали вовка-бійця.

Розділ IV

ПОКЛИК КРОВІ

Минали місяці за місяцями. Їжі на Півдні було досхочу, роботи ніякісінької, Біле

Ікло розкошував і був щасливий. Єдиною прикрістю його теперішнього життя була Коллі. Вона не давала йому й хвилини спокою.

Біле Ікло завжди був дуже чутливий до сміху і часом просто скаженів від нього, проте на хазяїна він не міг гніватись. Якимось Скотт добродушно сміявся з Білого Ікла. Сердитись собака не міг, тому прибрав поважного вигляду, а потім щелепи йому розтулились, горішня губа піднялась угору і в очах з'явився сміхотливий вираз. Так Біле Ікло навчився сміятись.

Навчився він також і гратися з хазяїном. Він дозволяв себе перекидати, качати по землі й витворяти всякі штуки. При цьому він удавав, ніби гнівається, наїжувався, сердито гарчав і так хижо клацав зубами, наче й справді мав найчорніші заміри. Нікому більше він не дозволяв так із собою гратися.

Відон Скотт часто їздив верхи, і Біле Ікло вважав за свій обов'язок завжди бігти з ним. Завдяки цим поїздкам Біле Ікло осягнув ще один спосіб виявляти свої почуття. Вперше тоді, коли хазяїн саме хотів навчити свого породистого баского коня, щоб, сидячи у сідлі, можна було відчинити й зачиняти хвіртку. Кілька разів хазяїн пробував це зробити, але кінь усе лякався, кидався назад і вбік. Потім став дибки. Хазяїн острогами примусив його стати рівно; тоді кінь почав хвицатися задніми ногами. Біле Ікло не витримав, підскочив наперед коня й сердито на нього загавкав. Після того він часто пробував знову загавкати, і хазяїн заохочував його, але все даремно.

Загавкав він ще тільки один раз, та й то, коли хазяїна з ним не було. Бо якимось у полі Відон вилетів із сідла, впав і зламав собі ногу. Біле Ікло побіг додому і схопив дружину хазяїна за одяг, тягнучи кудись. Всі звернули увагу на дивну поведінку Білого Ікла. Він перестав гарчати й, підвівши голову, пильно дивився на людей. Горло йому судомно стискалося, але жодного звуку не вийшло з нього. Усе його тіло напружилось так, ніби він хотів щось сказати й не міг. Він голосно загавкав, і дружина здогадалася, що з Відоном щось трапилося. Усі скочили на ноги, і Біле Ікло повів їх до хазяїна.

Одного дня Коллі повела його за собою далеко в поле, а там і в ліс. Це було пополудні, коли Відон Скотт мав звичай їздити верхи, але цього разу Біле Ікло вибрав Коллі. Цього дня хазяїн їздив сам, а там далеко в лісі гасали Коллі й Біле Ікло, – так само, як багато років тому гасали Кічі й Одноокий.

Розділ V

ПРИСПАНИЙ ВОВК

Саме о цій порі в газетах з'явилося повідомлення про відважну втечу одного в'язня із сан-квентінської тюрми. В'язень цей був страшний злочинець. Звали його Джимм Голл. Він був людина, а разом і страховище, і то таке жахливе, яке може з'явитися тільки в хворобливій уяві. І ось одної ночі він утік. Забравши зброю забитих тюремників, він утік у гори, переслідуваний організованою силою суспільства. Величезну суму золотом обіцяно за його голову. Пожадливі фермери полювали на нього з рушницями.

Тим часом у Сьєрра-Вісті також читали газети, але не так із цікавістю, як із тривогою. Жінки були налякані. Суддя Скотт глузував з них і жартував, хоч і не дуже

мав на те підстави. Річ у тім, що якраз коли він мав іти у відставку, перед ним стояв у суді Джим Голл, і саме суддя Скотт ухвалив йому останній вирок. Тоді ж таки, в суді, привселюдно Джим Голл погрозився, що настане день, коли він помститься на судді за цей вирок.

Того разу справедливість була на боці Джима Голла. Він не був винен у злочині, який йому просто "пришили". А що він вже двічі давніше був засуджений, то суддя вліпив йому 50 років ув'язнення. Суддя Скотт не знав усієї суті справи, він і гадки не мав, що бере участь у змові поліції, що свідчення були неправдиві й перекручені і що Джим Голл зовсім не винен у тому злочині, який йому накинули.

Про все те Біле Ікло, звісно, нічого не знав. Але між ним і Еліс, дружиною хазяїна, існувала змова. Щовечора, після того, як усі мешканці Сьєрра-Вісти розходилися спати, вона впускала його у великий передпокій. А що Біле Ікло не був кімнатний собака і в домі спати йому не дозволялося, то вона раненько вставала й випускала його надвір, перш ніж хтось прокинеться.

Однієї ночі, коли весь дім міцно спав, Біле Ікло раптом прокинувся і відчув присутність чужого бога, а незабаром почув і рухи його. Біле Ікло не зняв крику, він не мав такого звичаю. Чужий бог ішов нечутно, але Біле Ікло ішов ще не чутніше.

Чужий бог спинився внизу коло великих сходів і прислухався. Біле Ікло завмер, чекаючи, що буде далі. Ці сходи вели туди, де жив його хазяїн і найдорожчі йому люди. Біле Ікло наївжився, але все ще чекав. Чужий бог підняв ногу й почав підійматися сходами. І в цю мить Біле Ікло кинувся. Він опинився на спині в чужого бога. Собака вчепився передніми лапами незнайомцеві за плечі й угородив ікла йому в потилицю. Усе трапилось в одну мить, але цього часу вистачило, щоб чужий бог перекинувся. Вони обоє покотились на підлогу. Біле Ікло відскочив убік, та тільки-но чоловік спробував звестись на ноги, знову кинувся на нього і рвонув його зубами.

Сьєрра-Віста прокинулась як на сполох. Знизу чувся гвалт, постріли з револьвера, виття, гарчання, крики болю й жаху. Але бійка тривала якихось три хвилини. Відон і його батько, з револьверами в руках, обережно зійшли сходами. Серед поламаних і поперекиданих меблів лежав боком незнайомиць, уже мертвий. Біле Ікло був поранений.

Хірург з півтори години рятував Білого Ікла, якого прошили три кулі. У собаки було зламано задню ногу, три ребра, одне з них простромило легеню. Він утратив майже всю кров. Суддя Скотт вважав, що Біле Ікло заслужив, щоб для нього зробити геть усе можливе. Лікарі доглядали собаку так, як людину. І Біле Ікло вижив.

Він лежав зв'язаний, як той невільник, увесь у пластирах і пов'язках; не міг поворухнутись і нудився цілими тижнями. Найбільше він спав і снів, і перед ним безкраєю низкою проходили образи з Півночі.

Нарешті настав час, і остання пов'язка, останній пластир знято. Це був дуже врочистий день. Уся Сьєрра-Віста зібралася круг нього. Дружина хазяїна назвала його "Спасенним Вовком". Відтоді жіноцтво називало його тільки так.

Собака ледве звівся на ноги і вийшов з дому. За ним, наче він король який, поштиво

рушили всі мешканці Сьєрра-Вісти. Він був дуже кволий і, дійшовши до галявини, знесилився й мусив лягти спочинути. Потім увесь похід подався далі. З кожним кроком у м'язи йому ніби вливалася сила, і кров швидше текла в жилах. Дійшли до стайні, і там при вході лежала Коллі, а півдесятка товстеньких цуценят вовтузились біля неї на осонні.

Біле Ікло подивився на них враженим поглядом. Коллі погрозово загарчала, й він спинився на безпечній відстані. Бідон Скотт легенько підштовхнув до нього одне цуценя. Біле Ікло підозріливо наїжився, але хазяїн його заспокоїв. Коллі, яку тримала котрась із жінок, поглядала на нього насторожено й сердито гарчала.

Цуценя підповзло до Білого Ікла. Він нащулив вуха і з цікавістю на нього роздивився. Потім вони торкнули одне одного носами, і він відчув, як у морду його лизнув тепленький язичок. Не знаючи сам навіщо, він теж висунув язика й облизав цуценяті морду. До нього попідповзали й решта цуценят, і він з поважним виглядом дозволив їм вилазити на спину й перекидатись через нього.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу